

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР

Юрій НОВІКОВ

» *серпень* 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ МУЗИЧНОГО ТВОРУ»**

Рівень вищої освіти – Третій (освітньо-творчий)

Ступінь вищої освіти – Доктор мистецтва

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-творча програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро
2021

Розробник:

Варакута Марина Іванівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР.

Рецензенти:

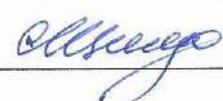
Шуміліна Ольга Анатоліївна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри теорії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка;

Купіна Дарина Дмитрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР.

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми аналізу музичного твору» третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «доктор мистецтва») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням Вченої ради КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (протокол № 1 від « 31 » серпня 2021 року).

Голова Вченої ради Юрій НОВІКОВ

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми аналізу музичного твору» третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «доктор мистецтва») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (протокол № 1 від « 27 » серпня 2021 року).

Завідувач кафедри Світлана ЩІТОВА

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми аналізу музичного твору» відповідає тимчасовому стандарту третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «доктор мистецтва») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-творчій програмі «Музичне мистецтво» 2021 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-творчого ступеня «доктор мистецтва» 2021/2022 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Завідувач відділу аспірантури Богдан ЖУЛКОВСЬКИЙ

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень і ступінь вищої освіти</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й (творча аспірантура)
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи аспіранта – 4	Освітньо-творча програма – «Музичне мистецтво»	Семестр – 2-й (творча аспірантура)
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи аспірантів – 1/2	Рівень вищої освіти – Третій (освітньо- творчий)	Практичні – 30 годин
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – Доктор мистецтва	Самостійна робота аспірантів – 60 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

Мета курсу – є ознайомлення аспірантів із сучасними теоріями аналізу музичного твору, його структурного оновлення, розуміння відмінностей між поняттям і явищем музичного твору, домінування тих чи інших типів аналізу із пануючими практиками музикування, залучення до аналізу музичного твору ХХ-ХХІ ст. нових методів та підходів, цифрових технологій.

Завдання курсу:

- сформувати у здобувача освіти ступеня доктор мистецтва уявлення про феномен музичного твору на сучасному етапі;

- виявити специфіку аналізу композиційної структури музичного твору у контексті сучасних художніх тенденцій;
- надати навички самостійного підходу до розбору творів ХХ-ХХІ ст. та оцінки явищ музичної культури;
- визначити основні методологічні підходи у аналізі сучасного музичного твору;
- дати можливість здобувачам освіти активізувати власний аналітично-творчий потенціал та оволодіти навичками практичного використання результатів аналітики у процесі музично-виконавської діяльності.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей (креативність).
2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність планувати та реалізувати комплексні творчі мистецькі проекти, зокрема в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового / художнього світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій та методик.

Фахові компетентності:

1. Здобуття глибинних знань, умінь і навичок у галузі музичного мистецтва, зокрема засвоєння основних ідей і концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії становлення та сучасного стану музикознавчої думки, оволодіння термінологією з наукового / творчого мистецького напрямку.
2. Здатність збирати, систематизувати та інтерпретувати матеріали для творчого мистецького проекту.
3. Здатність аналізувати музичні явища з погляду фундаментальних наукових / мистецьких принципів, класичних і новітніх дослідницьких / творчих методів та на основі відповідних загальнонаукових підходів.
4. Здатність розв'язувати широке коло проблем у галузі музичного мистецтва на основі розуміння їх природи та тенденцій розвитку із використанням теоретичних та експериментальних методів.

Програмні результати навчання:

1. На основі системного наукового / художнього світогляду аналізувати та узагальнювати складні явища суспільного життя, пов'язувати філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у науковій

та творчій діяльності, застосовувати емпіричні та теоретичні методи пізнання.

2. Знати основні класичні та новітні музикознавчі і мистецтвознавчі концепції, фундаментальні праці з конкретної музичної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні та практичні проблеми у напрямі дослідження / творчості.

3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку та узагальнення різних наукових / творчих мистецьких поглядів у галузі дослідження / творчості, формулювати та обґрунтовувати власну наукову / мистецьку концепцію.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Музичний твір та типи аналізу музичного твору.

Феномен музичного твору, його походження і становлення. Засоби аналізу музичного твору. Мета музичного аналізу. Прикладна (функціональна) і автономна музика та їх особливості. Музичний твір у європейській музиці нового часу, його копіювання і технічна відтворюваність. Музичний твір і авторське право. Роль аналізу музичного твору в історичному музикознавстві.

ТЕМА 2. Джерела аналізу музичного твору та їх еволюція.

Естетичні погляди і етичні переконання в процесі музичного аналізу. Культурологічні аспекти аналізу музичного твору. Музичний твір у процесі оформлення, виконання і сприйняття. Рукописні джерела, їх типи і достовірність. Друковані музичні твори. Фонографічні джерела музичної аналітики. Аналіз музичного твору в контексті музичного спілкування.

ТЕМА 3. Традиційні і нормативні підходи до аналізу музичного твору.

Характеристики культурних епох та їх віддзеркалення у творі. Традиційні і нормативні парадигми в аналізі музичного твору. Регіональні, локальні й національні особливості в музичних творах. Константні моделі й інноваційний компонент у музичних творах. Часові аспекти в аналізі музичного твору. Проблема фіксування тексту твору і музичної нотації. Метроритмічні і темпові характеристики музичного твору. Історично-стильовий компонент в аналізі музичного твору.

ТЕМА 4. Онтологічна концепція музичного твору в першій половині ХХ століття.

Музичний твір в епоху модернізму. Нові чинники формування змісту музичного твору. Авторські парадигми у формуванні музичних творів. Форми і види музичної комунікації першої половини ХХ ст. та їх вплив на зміну статусу музичного твору. Мінімалізм Е. Саті та подальший розвиток у ХХ столітті. Характер тематизму та гармонії у зв'язку із формотворенням. Дедекафонно-серійна система формотворення. Ритмічні принципи формотворення. Мелодико-лінійний принцип формотворення. Принципи континуальної еволюційності у формотворенні ХХ ст. (В. Задерацький).

ТЕМА 5. Феномен музичного твору в другій половині ХХ століття.

Рецепція феномену музичного твору у другій половині ХХ століття. Емоційне і раціональне в музичному творі. Серіальність та алеаторика в музичних творах. Позамузичні компоненти в музичних творах. Зміни концепції музичних творів. Феномени звуку і звучання у становленні музичного твору. Організація форм на основі параметрів сонорики, «параметра експресії», ритміки, фактури; метод серіалізма. Алеаторні форми. Мінімалізм та репетитивний метод. Електронна музика та електронна композиція.

ТЕМА 6. Особливості та закономірності музичної форми в структурі змісту музичного твору. Музична драматургія.

Дихотомія «форма і зміст» в контексті музичного твору. Змістовність музичної форми. Історично обумовлені композиційні схеми. Нормативні формотворчі моделі. Типізоване й індивідуальне в композиційній будові твору. Структурне і функціональне в музичній формі. Роль змістового начала в становленні музичної форми. Феномен розвитку у музичному творі. Розвиток музичного матеріалу і загальні логічні функції в творі (вступ, експонування-виклад, середина-розвиток, зв'язування, завершення). Вияв логічних функцій на структурно-композиційному рівні. Драматургічні функції і їх обумовленість змістом. Комплекс драматургічних функцій музичного твору: види виразовості, психологічні стани, типи руху, інтонаційність, позамузичні чинники ідейно-художнього характеру. Музична драматургія як тип розподілу

драматургічних функцій в музичному творі. Музична драматургія та її роль в музичних творах ХХ – ХХІ століть.

ТЕМА 7. Художня цілісність музичного твору. Індивідуально-авторські проекти.

Ціле і часткове в музичному творі. Поняття художньої цілісності. Музичний твір як художня цілісність. Онтологічний статус індивідуально-авторських новотворів. Сильова і семантична множинність в музичному творі. Інтертекстуальність і дискурс в контексті аналізу. Твір – п'єса – проект – конструкція: постмодерні реалії музичної творчості.

ТЕМА 8. Музичне виконавство і актуальні питання аналізу твору.

Виконавська концепція в процесі аналізу

Множинність варіантів прочитання музичного тексту. Виконавські концепції і виконавський аналіз. Музичний текст і музичний твір: подібності і відмінності. Індивідуальні прочитання музичних текстів виконавцями. Музично-виконавська інтерпретація музичного твору та її історично-сильова приналежність. Вибудовування змістів у виконавських інтерпретаціях. Значення виконавських концепцій для аналізу музичного твору. Художня цілісність як основний критерій естетичного сприйняття музичного твору.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Індив.	Сам. раб
Семестровий модуль 1						
Тема 1. Музичний твір та типи аналізу музичного твору	6		2			
Тема 2. Джерела аналізу музичного твору та їх еволюція	6		2			
Тема 3. Традиційні і нормативні підходи до аналізу музичного твору	6		2			
Тема 4. Онтологічна концепція музичного твору в першій половині ХХ століття	18		6			

Тема 5. Феномен музичного твору в другій половині ХХ століття	18		6			
Тема 6. Особливості та закономірності музичної форми в структурі змісту музичного твору. Музична драматургія	18		6			
Тема 7. Художня цілісність музичного твору. Індивідуально-авторські проекти	12		4			
Тема 8. Музичне виконавство і актуальні питання аналізу твору. Виконавська концепція в процесі аналізу	6		2			
Усього разом	90		30			

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мета та засоби аналізу музичного твору.	4
2	Музичний твір у процесі оформлення, виконання і сприйняття. Різновиди оформлення музичних творів.	4
3	Традиційні і нормативні парадигми в аналізі музичного твору.	4
4	Форми і види музичної композиції першої половини ХХ ст.	12
5	Організація форм на основі різних параметрів.	12
6	Типізоване й індивідуальне в композиційній будові твору. Нормативні формотворчі моделі.	12
7	Стильова і семантична множинність в музичному творі.	8
8	Індивідуальні прочитання музичних текстів виконавцями.	4
	Всього за навчальним планом	60

6. Методи та технології навчання

В якості методів навчання використовуються консультування, пояснення, метод змістовного аналізу музичного твору, метод жанрово-стильової атрибуції, метод роботи з літературою, збирання інформації, складання плану, метод наочно-слухового показу, метод роздуму, метод проблемного пошуку, метод міжпредметних зв'язків.

7. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: письмова робота (підсумковий контроль), усні опитування, аналітичні письмові роботи, схематичні будови форми музичного твору. Кафедрою історії та теорії музики встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей аспірантів з навчальної дисципліни:

Оцінка «А» («відмінно»):

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

Оцінка «В» («дуже добре»):

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

Оцінка «С» («добре»):

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності й помилки при виконанні завдань.

Оцінка «D» («задовільно»):

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

Оцінка «Е» («достатньо»):

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;

2) не виконано більшу половину завдань.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

1) незнання більшої частини навчального матеріалу;

2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;

3) майже повна неспроможність виконання завдань.

Оцінка «F» («незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;

2) неспроможність виконати жодне завдання.

8. Методичне забезпечення

1. Джерельна база.

2. Друковані та електронні нотні матеріали.

3. Аудіо- та відеозаписи музичних творів.

9. Рекомендована література

1. Беньямін Вальтер. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін. Вибране. – Львів: Літопис, 2002. – С. 53-81.

2. Горюхіна Н. О. Композиція музичного твору // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред.-упор. І. А. Котляревський. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття). С. 16 – 30.

3. Еко Умберто. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів.– Львів: Літопис, 2004. 383 с.

4. Задерацкий В. Музыкальная форма. Выпуск 2. Москва. Музыка, 2008. 528 с.

5. Котляревський І. А. Парадигматичні аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського / ред.-упор. О. С. Тимошенко [та ін.]. Київ, 2000. Вип. 7 (Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття) С. 31 – 32.

6. Москаленко В. Г. Музичний твір як текст // Київське музикознавство. – Київ, 2001. Вип. 7 (Текст музичного твору: практика і теорія). – С. 3 – 10.

7. Сюта Б. Дискурс у музиці й теорія дискурс-аналізу в музичній науці // Студії мистецтвознавчі. – 2010. – № 1. – С. 35 – 42. (Також: Інтернет-ресурс:

www.studii.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=110&temid=29&limit=1&limitstart=5).

8. Сюта Б. Мовне поняття *жанровий тип* у термінологічному корпусі теорії музики // *Současné slovanské jazyky a literatury: tradice a současnost* / Alla Archangelska (ed.). – Olomouc, 2014. – С. 159-167
9. Таганов О. Н. Анализ музыкального произведения как пространственная модель когнитивной экспансии сознания // *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред.-упор. О. С. Тимошенко, В. Г. Москаленко. Київ, 2002. Вип. 21 (Музичний твір як творчий процес). С. 101 – 107.
10. Хлопова В.Н. *Формы музыкальных произведений: Учебное пособие*. СПб: Издательство «Лань». 2013. 496с.
11. Шип С. В. *Музыкальная речь и язык музыки (теоретическое исследование)*. Одесса, 2001. – 296 с.
12. Шип С. В. «Музыкальное произведение» как видовая категория и структурные свойства музыкального текста / *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред. кол. О. С. Тимошенко, В. Г. Москаленко [та ін.] Київ, 2002. Випуск 20 (Музичний твір: проблема розуміння). С. 13 – 22.
13. Шип В.С. *Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник*. К.: Заповіт, 2008. 367с.
14. Monelle Raymond. *Linguistics and Semiotics in Music*. Harwood Academic Publishers, 1992. vii, 349 p.
15. Meredith D. (Ed.) *Computational Music Analysis*. Springer, 2015. 482 p.
16. Chai W. *Automated Analysis of Musical Structure*. Dissertation. Massachusetts Institute of Technology, 2005. 96 p.

10. Інформаційні ресурси

1. База Scopus. Режим доступу: <https://www.scopus.com/>
2. База Web of Science. Режим доступу: <https://web.archive.org/>
3. Музыкальная энциклопедия. Режим доступу: <http://www.musenc.ru/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>